

12. september 2015

Rigsarkivets besparelsesforslag vedrørende 2017

Til Rigsarkivar Asbjørn Hellum

De tre landsdækkende slægtsforskerforeninger i Danmark – DIS-Danmark, Sammenslutningen af Slægtshistoriske foreninger og Samfundet for Dansk Genealogi og Personalthistorie – der samlet repræsenterer omkring 12.300 slægtsforskere, er blevet opmærksomme på, at en af de besparelser, der drøftes, er at ændre eller fjerne muligheden for fjernlån.

De forskere, det vil ramme hårdest, er slægtsforskere og studerende, der ikke har mulighed for at rejse langt eller nødvendigvis den tilstrækkelige økonomi til at dække omkostningerne. Opmærksomheden skal især henledes på, at en slægtsforsker fra fx Nordjylland, som ønsker at være sikker på at få en læsesalsplads på Rigsarkivet i København, vil være nødsaget til at tage hjemmefra dagen før. Alene rejsen beløber sig til omkring 1000 kr. for ikke at nævne overnatning på hotel. Og er det ikke muligt at nå at gennemgå arkivalierne, påløber der yderligere omkostninger til overnatning. Det tilsvarende gør sig naturligvis gældende for den københavnske slægtsforsker, der ønsker at gennemgå arkivalier i Åbenrå eller Viborg.

Som en slægtsforsker skrev:

I vore øjne vil det være et kæmpe tilbageskridt, hvis f. eks. alle jyder skulle drage til København for at studere arkivalier, som kun findes der. Og omvendt selvfølgelig. For seriøse forskere, der vil videre end til de gængse arkivalier på AO, vil det næsten være som at blive bombet tilbage til de "gode" gamle dage.

Vi anerkender, at der findes meget materiale på AO, men langt fra nok til, at en ændring eller nedlæggelse af fjernlånet kan foretages uden at genere rigtig mange mennesker i deres daglige anvendelse af Rigsarkivets arkivalier. I den sammenhæng skal vi ikke undlade at gøre opmærksom på, at dette vil være den 4. serviceforringelse, siden 2013, for dem, der anvender Rigsarkivets arkivalier (se bilaget).

De tre landsdækkende foreninger anerkender, at regeringen har pålagt Rigsarkivet at gennemføre en række store besparelser, og at Rigsarkivet derfor er nødsaget til at omfordele og skære i sine ressourcer.

Repræsentanter for de tre landsdækkende organisationer deltager meget gerne i en dialog med Rigsarkivet med henblik på at afdække potentielle muligheder, så Rigsarkivet og de landsdækkende slægtsforskerforeninger i fællesskab kan komme frem til en beslutning, der både sikrer Rigsarkivet en fornuftig besparelse og samtidig bevarer fjernlånet i et eller andet omfang.

Da der ikke foreligger oplysninger om omfanget af fjernlån, er det imidlertid vanskeligt nøjagtigt at vurdere dette, ligesom det er vanskeligt at fremkomme med konstruktive forslag til besparelser.

Det er de tre landsdækkende organisationers ønske, at der er lige adgang for alle forskere til de eksisterende arkivalier, uanset hvor i landet man er bosiddende, og uanset den pågældende forskers økonomiske formåen.

Vi ser frem til en dialog med Rigsarkivet om budgettet for 2017, inden besparelserne for dette år beslattes.

På vegne af danske slægtsforskere
DIS Danmark
Sammenslutningen af Slægtshistoriske foreninger
Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie

Bilag

1. I 2013 lukkede man for muligheden for, at stadsarkiverne kunne fjernlåne arkivalier, og som kulturminister Marianne Jelved svarede på Jørgen Arbo-Bæhr (EL), spørgsmål:

Hvorfor kan stadsarkiverne ikke låne arkivalier fra Rigsarkivet, og hvad betyder det for tilgængeligheden til arkivalier for både de professionelle og de almindelige arkivbrugere uden for Københavnsområdet?

Svar:

.....

.....

Statens Arkiver anser det sikringsmæssigt påkrævet, at institutionen selv forestår transport af arkivalier mellem Statens Arkivers afdelinger. Derfor foretages således i dag al sådan transport af medarbejdere ved Statens Arkiver. En udvidelse af denne transport ligger i dag udenfor Statens Arkivers muligheder.

Hidtidige brugere af arkivalier på læsesale udenfor Statens Arkiver kan gøre gældende, at dette er en serviceforringelse. Dette anerkendes, men det er Statens Arkivers vurdering, at sikringen af den skriftlige, nationale kulturarv er vigtigere end omfattende geografisk tilgængelighed. En fornuftig geografisk spredning er fortsat til stede, idet Statens Arkivers arkivalier kan tilgås i Statens Arkivers fem læsesale, der er fordelt med tre i Jylland, en på Fyn og en på Sjælland.

Statens Arkiver arbejder på at begrænse de negative konsekvenser for såvel professionelle som almindelige arkivbrugere af de gennemførte sikringsforanstaltninger ved en omfattende satsning på digitalisering. Denne betyder, at de hyppigst anvendte arkivalier – kirkebøger, folketællinger, lægsruller mv. – nu er eller inden årets udgang vil være tilgængelige som webtilbud.

Derudover er indskanningen af arkivalier, så vidt vi er orienteret, stoppet pga. manglende midler.

2. Også i 2013 gennemførtes den permanente mandagslukning af læsesalene.
3. Efter ovenstående svar er Erhvervsarkivet i Århus lukket, hvilket medførte en yderligere serviceforringelse.